

Työn tekemisen tavat 2000-luvulla – tapahtuiko rakenteellisia muutoksia?

Anna Pärnänen

Johdanto

Keikkatyö mitättömän ansioon, vuokratyön käyttö työmarkkinakiistassa, nollatuntisopimusten ongelmallisuus, pätkätöiden kehitys... Nämä kaikki ovat työnteon tapaan liittyviä työmarkkinailmiöitä, jotka olleet esillä viime aikoina julkisessa keskustelussa. Miten – siis millaisissa työsuhteissa tai yrittäjinä – suomalaiset tekevät työtä, on tärkeä työmarkkinoiden rakennetieto. Työnteon tavoilla on heijastusvaikutuksia niin sosiaaliturvaan, ihmisten elämäntilanteeseen kuin hyvinvointiin ja terveyteen. Tarkastelen tässä katsauksessa työnteon tavoissa tapahtuneita muutoksia 2000-luvulla Suomessa. Hahmottelen samalla miesten ja naisten välillä havaittavia eroja. Lopuksi pohdin työn tekemisen tapojen muutosten tuomia haasteita tilastoinnin näkökulmasta. Katsauksen tiedot pohjautuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen, jossa tieto ammattiasemasta perustuu vastaajan omaan ilmoitukseen. Seuraavassa esitetyt luvut ovat vuosikeskiarvoja.

Yleiskuva

Tarkastelen aluksi työn tekemisen tavoissa tapahtuneita muutoksia kahden poikkileikkauksen tietojen pohjalta. Jaottelen työlliset työajan (koko- tai osa-aikainen), työsuhteen (jatkuva tai määräaikainen) sekä ammattiaseman (palkansaaja, yrittäjä, ammatinhar-

joittaja, freelancer tai apurahansaaja taikka töissä perheenjäsenen yrityksessä) mukaan. Taulukossa 1 on esitetty 15–64-vuotiaiden työllisten työnteon muodot vuosina 2000 ja 2014 niin tarkalla tasolla kuin se tällä hetkellä on työvoimatutkimuksen tietoihin perustuen mahdollista tehdä. Prosenttiosuuksin tarkastellen muutokset eivät näytä kovin suurilta (taulukko 1). Tuloksin tulee kuitenkin huomioida, että työllisten kokonaismäärä on tarkasteluvuosien välillä kasvanut reilulla 67 000 hengellä. Prosenttiosuuksien rinnalla tuleekin katsoa myös lukumäärällistä kehitystä. Lukumäärällisesti tarkastellen työmarkkinoiden rakenne ei näytä yhtä staattiselta.

Lukumäärällisesti eniten on kasvanut osa-aikatyötä tekevien määrä. Jatkuva osa-aikatyötä tekee tällä hetkellä lähes 45 000 henkeä enemmän kuin vuosituhannen vaihteessa. Myös kokoaikaisesti jatkuvassa työsuhteessa työtään tekeviä oli vuonna 2014 reilu 30 000 enemmän kuin vertailuajankohtana.

Osa-aikatyön kasvun ohella toinen selkeä työmarkkinatrendi on ollut niin sanottujen itsensä työllistäjien määrän kasvu. Itsensä työllistäjillä tarkoitetaan tässä yksinyrittäjiä, ammatinharjoittajia, freelancereita ja apurahansaajia. Suhteellisesti eniten on kasvanut ammatinharjoittajien, freelancereiden ja apurahansaajien joukko, vaikka ryhmän osuus kaikista työllisistä on edelleen hyvin pieni (taulukko 1).

Taulukko 1. 15–64-vuotiaiden työllisten työnteon muodot vuosina 2000 ja 2014. Työvoimatutkimus.

	2000	2014	2000	2014
	N	N	%	%
Jatkuva kokoaikainen palkkatyö	1 516 000	1 549 000	65,4	64,9
Jatkuva osa-aikainen palkkatyö	163 000	208 000	7	8,7
Määräaikainen kokoaikainen palkkatyö	254 000	238 000	11	10
Määräaikainen osa-aikainen palkkatyö	74 000	81 000	3,2	3,4
Maa- metsätalousyrittäjä	88 000	57 000	3,8	2,4
Työnantajayrittäjä	87 000	88 000	3,7	3,7
Yksinyrittäjä	100 000	109 000	4,3	4,6
Ammattinharjoittaja, freelancer, apurahansaaja*	20 000	45 000	0,9	1,9
Töissä perheenjäsenenä yrityksessä / maatilalla	12 000	7 000	0,5	0,3
Muu (palkansaaja)	4 000	3 000	0,2	0,1
Yhteensä	2 318 000	2 385 000	100	100

*Apurahansaajat lisätty joukkoon 2011. Tämä on kasvattanut ryhmän kokoa muutamalla tuhannella verrattuna vuoteen 2000.

Samanaikaisesti kun itsensätyöllistäjyys on yhä yleisempää, on yrittäjien kokonaismäärä kuitenkin pysynyt samana. Tämä johduttaa maatalousyrittäjien määrän vähenemistä. Työnantajayrittäjien määrä on sen sijaan pysynyt jotakuinkin samana. Yrittäjyyden sisällä on siis tapahtunut rakenteellista muutosta perinteisestä maatalousyrittäjyydestä kohti uudentyyppejä työnteon muotoja, joihin sisältyy myös yrittäjyyden ja palkansaajuuden välimaastoon paikantuvia työnteon tapoja kuten esimerkiksi freelancerina työskentely (ks. tarkemmin Pärnänen & Sutela 2014). Määräaikaisten palkansaajien sekä määrä että osuus on tarkasteluvuosina vähentynyt. Tämä onkin ollut toivottu kehityssuunta, sillä määräaikaaisuudesta tuli 1990-luvun lopulla patkautyöläisyyden ja työmarkkinoiden rakenteellisen muutoksen synonyymi nimenomaan kielteisessä mielessä. Muutos 1980- ja 1990-lukujen taitteessa olikin selkeä (Pärnänen & Sutela 2009). Korkeimmillaan määräaikaisten osuus palkansaajista kävi 18,3 prosentissa vuonna 1997. Sen jälkeen osuus kääntyi lievään laskuun. Määräaikaisen – niin osa- kuin kokoaikaisen – työn osuus on pysytellyt jokseenkin samalla tasolla, noin 15–17 prosentissa palkansaajista viimeisen 15 vuoden aikana.

Työnteon tapojen pirstaloituva kenttä: vuokratyö ja nollatuntisopimukset

Edellä työnteon tapojen muutosta oli kuvattu tavanomaista tarkemmalla tasolla. Kokonaiskuvasta kuitenkin uupui vielä kaksi työmarkkinoiden muutokseen liittyvää ilmiötä, joista tällä hetkellä on saatavilla tilastotietoa. Nämä ovat vuokratyö ja nollatuntisopimukset.

Vuokratyön tekijöiden määrä ja osuus työllisistä on pysytellyt varsin pienenä aina vuodesta 2008 lähtien, jolloin tietoa aloitettiin keräämään työvoimatutkimuksessa (ks. Pärnänen & Sutela 2009). Vuokratyöntekijöitä on viimeisen vajaan kymmenen vuoden aikana ollut noin 30 000 henkilöä vuositasolla. Tämä tarkoittaa noin prosenttia palkansaajista.

Toinen työnteon tapoihin liittyä ilmiö ovat nollatuntisopimukset. Nollatuntisopimuksilla tarkoitetaan työsopimuksia, joissa luvattu työtuntien määrä on esimerkiksi 0–29 tai 0–38 tuntia viikossa. Kuten vuokratyöntekijät myös nollatuntisopimuksella työskentelevät voivat tehdä työtä joko koko- tai osa-aikaisesti, määräaikaaisessa tai jatkuvassa työsuhteessa. Vuokratyö ja nollatuntisopimukset siis sisältyvät edellä kuvattuihin lukuihin (taulukko 1).

Nollatuntisopimukset ovat omanlaisensa joustavan työvoiman käytön muoto. Nollatuntisopimuksissa työajat, työtuntien määrä ja työtulot voivat vaihdella suurestikin viikosta ja kuukaudesta toiseen. Erityisen ongelmallista tämän tapainen vaihtelevuus voi olla lapsiperhevaihetta eläville. Myös esimerkiksi työsuhteen päättämisen ja sairausajan palkanmaksun osalta nollatuntisopimukset ovat olleet pulmallisia. (TEM 2013.)

Nollatuntisopimukset ovat yllättävän yleisiä. Vuonna 2014 peräti 83 000 palkansaajalla oli nollasopimus (työvoimatutkimus 2015a). Tästä joukosta 30 000 oli osa-aikaisesti työskenteleviä, joiden pääasiallinen toiminta oli opiskelu. Tälle joukolle voi ajatella nollatuntisopimusten ja vaihtelevien työmäärien sopivan elämäntilanteeseen.

Suurin osa nollasopimuksella työskentelevistä ilmoitti kuitenkin pääasialliseksi toiminnakseen ansiotyön. Näistä 21 000 oli osa-aikaisia ja 24 000 kokoaikaisia. Erityisesti ensin mainitussa ryhmässä kaivattiin lisätunteja ja tässä ryhmässä syy osa-aikaisuuteen oli useimmiten kokoaikatyön puute. (Pärnänen 2015.)

Nollatuntisopimukset ovat yksi esimerkki siitä miten työmarkkinoiden kokonaiskuvan taakse voi kätkeytyä tekijöitä, jotka kyllä vaikuttavat työn epävarmuuden kokemiseen tai tuovat uudenlaista joustoa työn tekemiseen, mutta jäävät piiloon, kun tarkastellaan vain jakoa määrä- tai osa-aikaisiin. Työmarkkinoiden rakennetietoja tuleekin tarkastella osuuksien ohella myös lukumäärissä tapahtuvien muutosten ja tiettyjen erityisryhmien näkökulmasta. Oma kysymyksensä on se mikä tekijä työsuhteessa vaikuttaa ratkaisevimmin työntekijän itsensä kokemukseen omasta työmarkkina-asemastaan, eli määritteleekö hän itsensä opiskelijaksi ja kokeeko esimerkiksi työssä epävarmuutta.

Kaikkiaan työmarkkinoiden rakenne on säilynyt hämmästyttävän samankaltaisena 2000-luvulla erityisesti tarkasteltaessa niin sanotuissa normaalitösuhteissa (kokoaikainen, pysyvät työ) työskentelevien osuutta. Sekä vuonna 2000 että 2014 noin kaksi kolmasosaa työllisistä toimi normaalitösuhteissa. Tältä osin työmarkkinatilastot tukevat siis pikemmin käsitystä työnteon tapojen pysyvyydestä kuin kuvaisivat murrosta.

Taulukko 2. Työllisten työnteon muodot 2014. Työvoimatutkimus.

Työnteon muodot	N
Jatkuva kokoaikatyö, pl. nollatuntisopimus ja vuokratyö	1 523 000
Jatkuva kokoaikatyö nollatuntisopimuksella ja/tai vuokratyöntekijä	26 000
Jatkuva osa-aikatyö, pl. nollatuntisopimus ja vuokratyö	167 000
Jatkuva osa-aikatyö nollatuntisopimuksella ja/tai vuokratyöntekijä	42 000
Määräaikainen kokoaikatyö, pl. nollatuntisopimus ja vuokratyö	224 000
Määräaikainen kokoaikatyö nollatuntisopimuksella ja/tai vuokratyöntekijä	15 000
Määräaikainen osa-aikatyö, pl. nollatuntisopimus ja vuokratyö	64 000
Määräaikainen osa-aikatyö nollatuntisopimuksella ja/tai vuokratyöntekijä	18 000
Maatalousyrittäjä	57 000
Työnantajayrittäjä	88 000
Yksinyrittäjä	110 000
Ammatinharjoittaja	33 000
Freelancer	9 000
Apurahansaaja	4 000
Töissä perheenjäsenenä yrityksessä tai maatilalla	7 000
Yhteensä	2 387 000

Merkityksellistä on kuitenkin millaisia työn tekemisen tapoja on normaalityösuhteen ulkopuolelle jäävällä kolmanneksella työllisistä, siis niillä jotka tekevät työtä jollakin tavoin toisin. Kun nollatuntisopimukset ja vuokratyö lisätään yllä esitettyyn kokonaiskuvaan ja huomioidaan myös itsensä työllistäjien kasvava määrä – joka ryhmänä sekin sisältää eri tavoin tehtyä työtä – kuva työnteon tavoista pirstaloituu. Työmarkkinoilla on siten havaittavissa sekä pysyvyyttä että muutosta (taulukko 2). Työnteon tapojen moninaistuminen ja kokonaiskuvan pirstaloituminen haastakin nykyisen sosiaaliturvarakenteen. Millä tavoin pystytään tulevaisuudessa ottamaan huomioon eri työnteon tapoihin sisältyvät toimeentulonepävarmuudet ja sovittamaan sosiaaliturva paikkaamaan jaksoja, jolloin työ ei tuo riittävästi toimeentuloa?

Myönteistä vai kielteistä kehitystä?

Onko lisääntynyt osa-aikaisuus tai itsensä työllistäjänä toimiminen vastentahtoista vai haluttua? Entä onko määräaikaisuuden syissä tapahtunut muutoksia ajassa? Kuviossa 1 ja 2

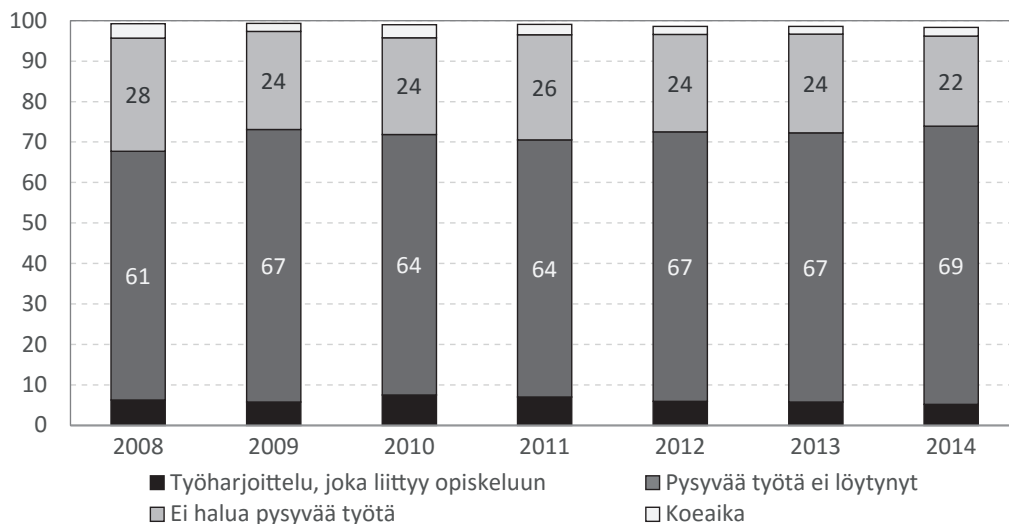
on esitetty osa-aikatyön ja määräaikaisuuden syyt palkansaajilla vuosina 2008–2014.

Yleisin määräaikaisuuden syy on edelleen vakituisen työn puute. Osuus on kasvanut vuodesta 2008, mikä heijastelee taantuman pitkittymistä ja kiristynyttä työmarkkinatilannetta. Määrällisesti vakituisen työn puutteen vuoksi määräaikaisina työskenteleviä on noin 220 000 henkeä.

Vuonna 2014 kaksi yleisintä syytä osa-aikatyölle olivat opiskelu ja se, ettei kokoaikatyötä ollut saatavilla. Kokoaikatyön puute on tällä hetkellä ongelma noin 90 000 hengelle. Tämä joukon osuus on ollut viime vuosina kasvussa. Suurimmalle osalle syy osa-aikaisuuteen on kuitenkin jokin muu kuin kokoaikatyön puute (kuvio 2).

Itsensä työllistäjistä ei sen sijaan ole näin yksiselitteistä mittaria kuvaamaan työnteon tavan vastentahtoisuutta. Tilastokeskuksen Itsensä työllistäjät 2013 -tutkimuksessa lasimme hieman eri mittareita käyttäen, että noin viidennes tästä ryhmästä eli noin 30 000 itsensä työllistäjää, teki töitä yrittäjämäisesti olosuhteiden pakosta. Lopuille yrittäjyys oli haluttua tai he olivat päätyneet itsensä työllistäjiksi pikemminkin sattuman kautta kuin

Kuvio 1. Määräaikaisuuden syy vuosina 2008–2014, 15–64-vuotiaat palkansaajat, %. Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

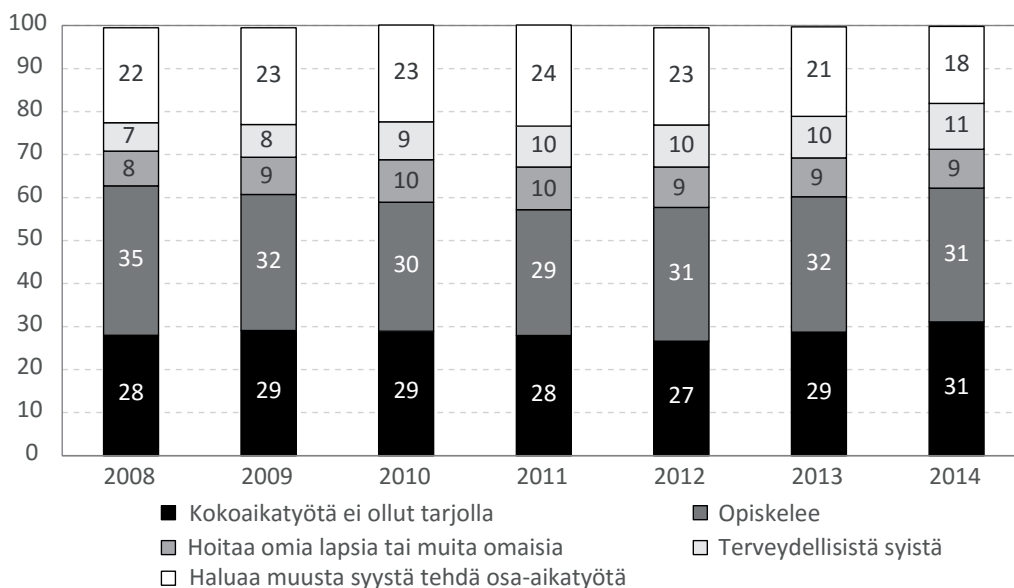
suunnitelmallisesti. Valtaosalle itsensätyöllistäjyys oli siis haluttu tapa tehdä työtä. Vaikka itsensätyöllistäjyyteen liittyy paljon positiivisia piirteitä, on huomioitava, että ryhmän tulotaso jää palkansaajia heikommaksi ja erityisesti itsensätyöllistävät naiset ovat hyvin usein pienituloisia. (Pärnänen & Sutela 2014.)

Määräaikaista työsuhdetta on säännelty eri tavoin 2000-luvun aikana. Tutkijana en voi olla kysymättä, onko määräaikaisuuden sääntely heijastunut muiden työnteon tapojen yleistymiseen? Kuviossa 3 on esitetty määräaikaisten, osa-aikaisten palkansaajien ja itsensätyöllistäjien määrien kehitys vuosina 1997–2014. Kaikkiaan voidaan todeta, että siinä missä määräaikaisuus on pysytellyt samalla tasolla, on osa-aikaisuuden ja itsensätyöllistäjien lukumäärä kasvanut trendinomaisesti. Kertooko tämä siis siitä, että joustava työvoiman käyttö on etsinyt uusia reittejä? Pidempi aikasarjatarkestelu osoittaa niin ikään, että tietyissä ammattiryhmissä, esimerkiksi rakennusalalla, itsensätyöllistäjien määrä on kasvanut ja samaan aikaan määräaikaisten työllisten määrä on vähentynyt. (Pärnänen & Sutela 2009, Pärnänen 2013.) Näistä havain-

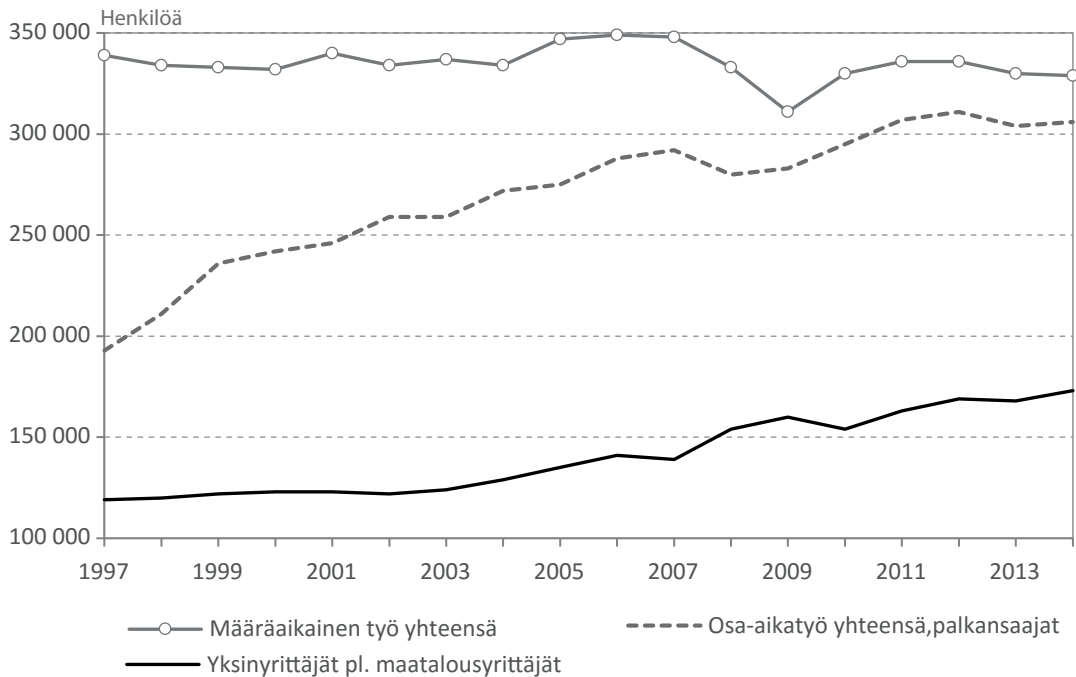
noista huolimatta, tämän tapaisen muutospäätöksen paikantaminen tulee tehdä varoen. Itsensätyöllistäjien eri reiteistä yrittäjyyteen tiedetään, mutta polkujen sattumanvaraisuus tekee suoraviivaisen päättelyn hieman kyseenalaiseksi. Itsensätyöllistäjyyden kasvun taustalla oleva dynamiikka näyttyy mutkikkaana ja monisyisenä. Niin ikään ilmiön kielteisyydestä tai myönteisyydestä voi tutkimustiedon valossa esittää toisilleen päinvastaiset näkemykset (Pärnänen & Sutela 2014).

Osa-aikaisuuden kehityksen syyt on sen sijaan helpompi paikantaa, kun tarkastellaan ajanjaksoa 1990-luvun lopulta 2000 puoleen väliin. Kasvun taustalla on ensinnäkin tiettyjen toimialojen lainsäädännön vapautuminen ja siitä seurannut kilpailun kiristymisen erityisesti 1990-luvun lopulla. Tässä yhtälössä osa-aikatyö toi kaivattua kustannustehokkuutta. Lisäksi teknologinen kehitys mahdollisti tehokkaan työvoiman käytön allokoinnin. (Pärnänen 2011, 200–202, Hulkko & Pärnänen 2006). Toiseksi tietyt institutionaaliset ratkaisut, näistä tärkeimpänä osa-aikaeläke, ovat vaikuttaneet osa-aikaisten määrän kasvuun. Osa-aikaeläkkeen käyttö kasvoi

Kuvio 2. Osa-aikaisuuden syyt vuosina 2008 – 2014, 15 – 64-vuotiaat palkansaajat, %. Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

Kuvio 3. Määräaikaiset ja osa-aikaiset palkansaajat sekä itsensätyöllistäjät 1997–2014, 15–74-vuotiaat.
Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

vähitellen aina vuoteen 2002 saakka ja on sen jälkeen ollut laskusuunnassa. Eläkelajin ikärajoja on nostettu ja nämä muutokset näkyvät osa-aikaeläkkeen käytössä. (Salonen & Takala 2010.) 2000-luvun puolen välin jälkeen kasvulle ei kuitenkaan löydy yksiselitteistä selittävää tekijää. Herää kysymys voisiko nollatuntisopimusten käyttö osaltaan selittää osa-aikaisuuden yleistymistä? Tutkimuskirjallisuus antaa viitteitä siitä, että juuri nollatuntisopimuksin on korvattu määräaikaisen työvoiman käyttöä. (Lehto ym. 2005.)

Naiset sinnittelevät työssä kiinni – miesten asema työmarkkinoilla polarisoituu

Näitä muutoksia on tärkeää tarkastella sukupuolen mukaan, sillä naiset ja miehet sekä toimivat että tulevat kohdelluksi työmarkkinoilla eri tavoin. Kaikkiaan naisten ja miesten työnteon tavoissa on eroa, muutokset kohdentuvat useammin naisiin ja miehet ovat naisia

useammin jatkuvassa kokoaikaisessa palkansaajatyössä. Taulukossa 3 on esitetty työnteon tavat sukupuolen mukaan 2014.

Miehet siis ovat naisia useammin jatkuvassa kokoaikaisessa työssä palkansaajina. Eroa naisiin on lähes 100 000 henkeä. Niin ikään miehet ovat naisia useammin maatalous-, työnantaja- tai yksinyrittäjiä. Sen sijaan ammatinharjoittajana, freelancerina tai apurahalla miehet ja naiset työskentelevät lähes yhtä usein.

Vastaavasti naisista työtä tekee lähes 90 000 enemmän jatkuvassa osa-aikatyössä. Niin ikään naisia on miehiä enemmän myös sekä kokoaikaisessa (40 000 enemmän kuin miehiä) että osa-aikaisessa (32 000) määräaikaisessa työssä.

Muutokset vuosituhaten alusta ovat olleet vähäisempiä miesten työnteon tavoissa kuin naisten (kuviot 4). Vuosien 2000 ja 2014 välillä miesten kokonaistyöllisyys laski hieman. Maatalousyrittäjämiehiä, kokoaikaisessa jatkuvissa ja kokoaikaisissa määräaikaisissa palkansaajasuhteissa työskenteleviä miehiä

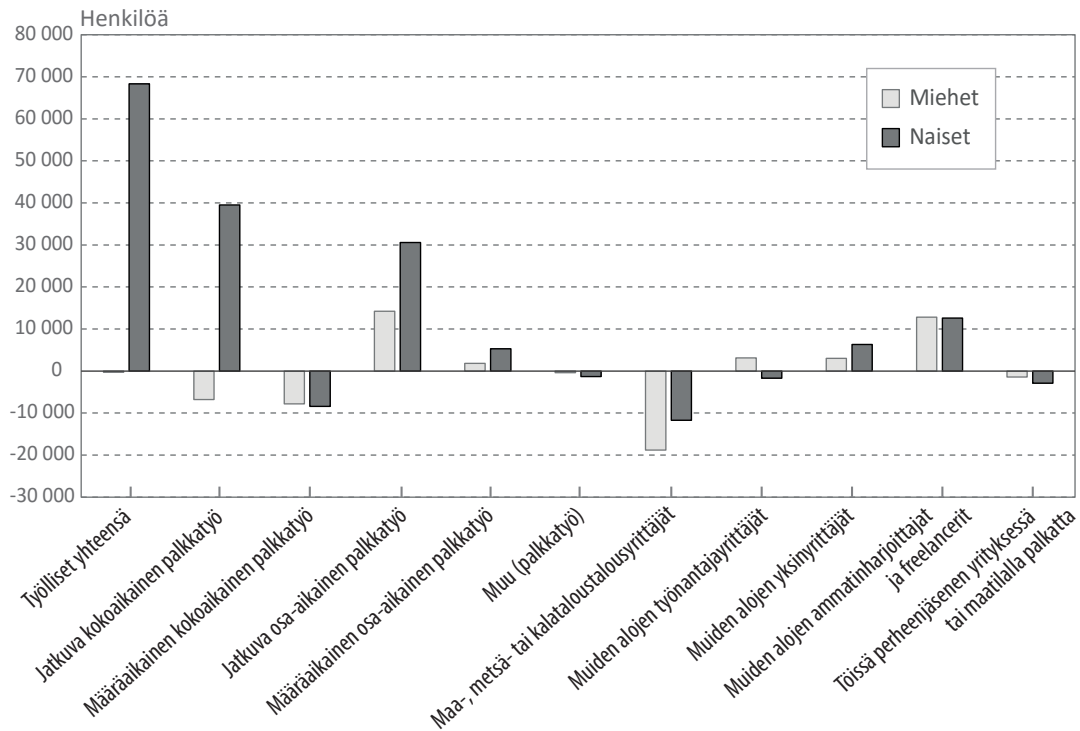
Taulukko 3. Työllisten työnteon muodot 2014, 15–64-vuotiaat sukupuolen mukaan.
Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

Työnteon muodot	Miehet		Naiset	
	N	%	N	%
Jatkuva kokoaikainen palkkatyö	823 000	67,7	726 000	62
Jatkuva osa-aikainen palkkatyö	61 000	5	147 000	12,5
Määräaikainen kokoaikainen palkkatyö	99 000	8,2	139 000	11,8
Määräaikainen osa-aikainen palkkatyö	24 900	2,1	56 000	4,8
Muu (palkansaaja)*	2 000	0,1	1 000	0,1
Maatalousyrittäjä	46 000	3,5	14 000	1,2
Työnantajayrittäjä	68 000	5,6	20 000	1,7
Yksinyrittäjä	67 000	5,5	42 000	3,6
Ammatinharjoittaja, freelancer, apurahansaaja	23 000	1,9	22 000	1,9
Töissä perheenjäsenenä maatilalla tai yrityksessä	4 000	0,4	3 000	0,3

*Lukujen taustalla oleva vastaajamäärä on vähäinen. Tieto on suuntaa-antava.

Katsauksia ja keskustelua

Kuvio 4. Työllisten työnteon muotojen lukumäärällinen muutos 2000–2014, 15–64-vuotiaat sukupuolen mukaan. Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

on vähemmän nyt kuin vuosituhanen alussa. Muutokset ovat kuitenkin verrattain pieniä. Vastaavasti miehissä on nykyisin jonkin verran enemmän itsensätyöllistäjiä ja jatkuva osa-aikatyötä tekeviä kuin vuonna 2000. Naisten työnteon tavoissa muutokset ovat olleet selkeämpiä. Aiempaa useampi on vakituisessa kokoaikaisessa tai osa-aikaisessa työsuhteessa palkansaajana. Myös itsensätyöllistäjänäisiä on enemmän kuin vuosituhanen alussa (kuvio 4.). Nollatuntisopimuksella työskentelevistä niukka enemmistö (57 %) oli naisia, vuokratyötä tekevissä sen sijaan löytyy naisia ja miehiä jotakuinkin yhtä paljon.

Jos vahvana työmarkkina-asemana pidetään jatkuvassa kokoaikaisessa työsuhteessa tai työnantajayrittäjänä työskentelyä, on miesten työmarkkina-asema näillä mittareilla mitattuna naisia parempia. Kokonaiskuvaan on syytä kuitenkin ottaa huomioon myös työttömyys, joka on miehillä naisia yleisempää. Myös pitkäaikaistyöttömissä miehet ovat yliedustettuina (TEM 2015). Miesten työmarkkinatilanne näyttää taantuman valossa polarisoituvan. Yhtäältä työssä käyvillä miehillä työ on naisia useammin kokoaikaista, pidempiaikaista tai hyvätuloista, toisaalta työttömyys – erityisesti pitkäaikaistyöttömyys – siirtää miehiä työn marginaaleihin ja heikentää toimeentuloa. Naiset sen sijaan näyttävät miehiä paremmin sinnittelevän työssä kiinni, jos kohta epätyöllisyys ja pienituloisuus kuvaavatkin monen työssäkäyvän naisen tilannetta. Työllisyys – työttömyystilanteen taustalla vaikuttaa luonnollisesti työmarkkinoiden segregatio ja suhdannekehitys: Taantuma on tähän mennessä

jäytännyt ensisijaisesti miesvaltaisten toimialojen työllisyyttä. Viime vuonna sukupuolten välinen ero työllisyysasteissa olikin historiallisen pieni (Työvoimatutkimus 2015b).

Tilastoinnin haasteet

Työvoimatutkimuksen aineistolla on verrattain hyvin pystytty seuraamaan eri työnteon tavoissa tapahtuvia muutoksia. Olennaista tässä on ollut ammattiasematiedon kerääminen riittävän tarkalla tasolla. Tämä antaa hyvän pohjan tilastoinnin kehittämiseksi.

Tulevaisuuden haasteena on sellaisen uuden muotoisen työn kuin hyvin pätkittäisen keikkatyön, provisiopalkkaisen työn tai jakamistalouden tuottaman työn tilastointi. Tällä hetkellä nämä työn muodot ovat vielä marginaalisia, mutta tulevaisuudessa ne voivat olla hyvinkin yleisiä tapoja ansaita elantoa. Tässä kohden tilaston tekijä pohtii, missä vaiheessa muutoksen signaaleista pitää tarttua kiinni ja ryhtyä tuottamaan uutta tietoa. Milloin kyse on vielä hyvin marginaalisesta ilmiöstä, jonka kartoittamiseen surveyn otanta ei taivu ja missä vaiheessa muutoksen signaali on jo tarpeeksi vahva?

Tilastoinnin kehittämistä raamittavat sekä EU-regulaatiot että valtion niukkeneva talous. Näiden reunaehtojen vallitessa on kuitenkin tärkeää pyrkiä seuraamaan työnteon tavoissa tapahtuvia muutoksia ja näin tuottaa luotettavaa tietoa työmarkkinoiden rakenteesta poliittisen päätöksenteon ja tutkimuksen käyttöön.

Kirjallisuus

- Hulkko, L. & Pärnänen, A (2006) Miten osa-aikatyö valtasi palvelualat? Tieto & trendit, julkaisu 28.3.2006, Tilastokeskus, Helsinki. [online] <URL: http://tilastokeskus.fi/tup/tietotrendit/tt_04_06_osa-aikatyo.html> Luettu 30.8.2015.
- Lehto, A. & Lyly-Yrjänäinen, M. & Sutela, H. (2005) Pysyvän työn toivossa. Määräaikaisten työsuhteiden käytöstä ja kokemisesta. Työpoliittisia tutkimuksia 291. Työministeriö.
- Pärnänen, A. (2011) organisaatioiden ikäpolitiikat: strategiat, instituutiot ja moraali. Tutkimuksia 255, Tilastokeskus, Helsinki [online] <URL https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26582/255_A_Parnanen_Vaitoskirja_netti.pdf?sequence=1>.
- Pärnänen, A. (2013) Itsensä työllistäjän muuttuva kuva. Tieto & trendit 1/2014, Tilastokeskus. [online] URL:<http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/52/>>. Luettu 15.10.2015.
- Pärnänen, A. (2015) Nollatuntisopimukset – epävarmuutta vai toivottua joustoa? Tieto & trendit –blogi. [Online] URL:<http://tietotrenditblogi.stat.fi/kenelle-kay-nollatuntisopimus/>>. Luettu 27.11.2015
- Pärnänen, A. & Sutela H. (2013) Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013. Tilastokeskus. [online] http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yits_201400_2014_12305_net.pdf>. Luettu 11.9.2015.
- Pärnänen, A & Sutela, H (2009) Tyypillisestä epätyypilliseen? Muutokset erilaissa työsuhteissa neljänä vuosikymmenenä. Teoksessa A. Pärnänen & K. Okkonen (toim.) Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet.
- Salonen, J. & Takala, M. (2010) Osa-aikaeläkeläiset rekisteritietojen valossa. Eläketurvakeskuksen keskustelunaloitteita 2010:10, Eläketurvakeskus, Helsinki. [online] <URL:http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2139_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/tutkimusjulkaisut/keskustelualoitteet/osa_aikaelakelaiset_rekisteritietojen_valossa_7.pdf> Luettu 27.11.2015
- TEM-raportteja 33/2013. Nollatyösopimukset – työoikeudellinen selvitys. [online] URL: http://www.tem.fi/files/37427/TEM-rap_33_2013_10092013.pdf>. Luettu 27.11.2015.
- TEM (2015). Työnvälitystilasto. [online] URL:<http://www.findikaattori.fi/fi/37>>. Luettu 27.11.2015.
- Työvoimatutkimus 2015a. Noin 83 000 palkansajalla on nollatuntisopimus. Tilastokeskus. [online] URL: http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2014/13/tyti_2014_13_2015-03-05_tie_001_fi.html>. Luettu 27.11.2015.
- Työvoimatutkimus 2015b. Työllisyys ja työttömyys 2014. Tilastokeskus, työmarkkinat 2015. [online] URL: http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2014/13/tyti_2014_13_2015-04-28_fi.pdf>. Luettu 27.11.2015.